

Teema 4. Luonto muuttuvassa maisemassa

FAKTAT L14. Merenrannan sukkessio

Merenkurkun alavilla rannoilla voi usein nähdä, miten kasvillisuus on järjestynyt selviin vyöhykkeisiin. Koska rantaviiva siirtyy koko ajan ulospäin, kasvit ennättävät häidin tuskin juurtua ennen kuin kasvupaikan olosuhteet ovat muuttuneet.

Pieni, juuri ja juuri vedenpinnan yläpuolelle pistävä luoto ennättää 50 vuodessa muuttua saareksi, johon ensimmäiset puuntaimet yrittävät juurtua. Maankoito huomaa selvimmin alavilla alueilla, ja koska Merenkurkun saaristo on suurimmalta osalta matalaa ja tasaista, alue on todella jatkuvasti muutostilassa.

Ensimmäisinä uusille luodoille saapuvat suolavettä kestävät ja tehokkaasti leviävät kasvilajit, esim. suolavihvilä, meriluikka, ruokohelpi ja ruo'ot. Uusia lajeja ilmaantuu lisää sitä mukaa kun maata paljastuu.

Kivikkorannat ja rantaniityt ovat usein koristeellisia erivärisine kukkineen. Niillä kasvaa esim. sinistä hii-renvirnaa, rantanätkelmää, violettiä luhtaorvokkia, keltaista keltakannusruohoa, vaaleanpunaista rantakukkaa ja valkoista vilukkoa. Ylempänä rannalla, aivan ensimmäisten pensaiden ja puiden alapuolella ja niiden joukossa, saattaa olla korkeiden kukkivien yrttien, esim. mesiangervojen ja pietaryrttien vyöhyke. Rantakasvit tuovat lakastuessaan maahan

orgaanista ainetta, mikä helpottaa muiden kasvien juurtumista.

Tyrniä esiintyy yleisesti Merenkurkun alavilla rannoilla, joissa se menestyy rannan ja metsän välisellä kapealla vyöhykkeellä. Tyrni kestää säätä, tuulta ja suolapörskeitä, mutta se väistyy, kun kilpailu muiden lajien puolelta kovenee.

Matalia rantoja reunustaa usein leppävyöhyke, joka muuttuu koivu- tai kuusimetsäksi. Lepän ja koivun siirtymäkohdassa kasvaa usein pihlajaa ja tuomea. Koivuvyöhyke voi olla leveä, ja usein se voi peittää koko saaren. Varsinkin ulkosaaristossa ja aiemmin laidunnetuilla tai vielä laidunnettavilla saarilla koivuvaihe voi olla pitkäaikainen. Koivuvyöhykkeestä lähtien aluskasvillisuus koostuu enimmäkseen varpu-kasveista, esim. mustikasta, mutta jos metsää laidunnetaan, siellä kasvaa myös heinä- ja ruohokasveja.

Sukcession edetessä maa muuttuu jälleen karumaksi, ja silloin saapuvat varjossa viihtyvät ja pitkäikäiset kasvit, esim. puolukka, mustikka ja kuusi. Suuremmilla saarilla ja sisäsaaristossa kasvaa kuusimetsää. Mäntyä esiintyy satunnaisesti Merenkurkussa, mutta kuivilla ja kallioisilla paikoilla se voi olla vallitsevana lajina.

Aallot huuhtovat merestä nousevaa maata, ja siksi se on ravinneköyhää. Sen vuoksi rannassa selviytyvät lajit, jotka pystyvät paremmin sitomaan typpeä ilmasta. Tällaisia lajeja ovat tyrni ja leppä, joka elää symbioosissa typpeäsitovien bakteerien kanssa. Typpi parantaa maaperää ja auttaa sitä kautta muita kasveja saamaan jalansijaa alueelta.

Foto: Esko Räsänen.

Foto: Anita Storm.

Foto: Anita Storm.

Rantasukessiota

Botnia-Atlantica

Gränsöverskridande samarbete över fjäll och hav
Meret, vuoret ja rajat ylittävä yhteistyö
Grenseoverskridende samarbeid over fjell og hav
Cross-border cooperation over mountain and sea

EUROPEISKA LÄNEN
Europeska regionala
utvecklingsfonden

www.botnia-atlantica.eu